

Katsastustoimipaikan tilat ja laitteet

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Katsastustoimipaikan tiloista ja laitteista ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain (957/2013) nojalla annettu Liikenne- ja viestintäviraston määräys on tullut voimaan 1.11.2019. Määräyksellä on osaltaan pantu täytäntöön moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen määräaikaikatsastuksista sekä direktiivin 2009/40/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/45/EU (*katsastusdirektiivi*) liite III, jossa on katsastustiloja ja testauslaitteita koskevat vähimmäisvaatimukset.

Henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöihin liittyvien tietojen seurannasta ja ilmoittamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/631 mukaisesti ja komission täytäntöönpanoasetusten (EU) N:o 1014/2010, (EU) N:o 293/2012, (EU) 2017/1152 ja (EU) 2017/1153 kumoamisesta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/392 (*täytäntöönpanoasetus*) 10 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että direktiivin 2014/45/EU 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut elimet tai laitokset keräävät todellisia ajo-olosuhteita edustavat tiedot ja ajoneuvon valmistenumerot 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen rekisteröidyistä uusista henkilöautoista ja uusista kevyistä hyötyajoneuvoista, jotka on varustettu polttoaineen ja/tai energiankulutuksen seurantalaitteilla asetuksen (EU) 2017/1151 4 a artiklan mukaisesti. Todellisia ajo-olosuhteita edustavat tiedot ja ajoneuvon valmistenumerot on 20 päivästä toukokuuta 2023 alkaen kerättävä, kun ajoneuvot katsastetaan direktiivin 2014/45/EU 5 artiklan mukaisesti, paitsi jos ajoneuvon omistaja nimenomaisesti kieltäytyy asettamasta kyseisiä tietoja saataville. Todellisia ajo-olosuhteita edustavat tiedot on luettava käyttämällä ajoneuvon sähköiseen liitântään kytkettävää laitetta, kuten direktiivin 2014/45/EU liitteessä III tarkoitettua skannauslaitetta. Käytettävän laitteen avulla on voitava lukea tiedot sellaisina kuin ne on kirjattu ajoneuvoon asennettuun polttoaineen- ja/tai energiankulutuksen seurantalaitteeseen.

Täytäntöönpanoasetuksen kansalliset lainsäätökset on tarkoitus säätää ajoneuvolain muutoksella, joka on eduskunnan käsiteltävänä (HE 291/2022 vp). Katsastustoimipaikan tiloista ja laitteista annettuun määräykseen lisätään määräys siitä, että katsastustoimipaikoilta edellytettävän ajoneuvon sähköiseen liitântään yhdistettävän OBD-testauslaitteen tulee kyetä lukemaan täytäntöönpanoasetuksen mukaiset tiedot.

Lisäksi nyt annettavalla määräyksellä pannaan täytäntöön myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/45/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tiettyjen ajoneuvoluokkien kuvausten saattamisesta ajan tasalle ja eCall-järjestelmän liisämisestä kyseisen direktiivin liitteissä I ja III olevaan katsastettavien kohteiden, menetelmien, hylkäysperusteiden ja puutteiden arvioinnin luetteloon annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2021/1717 siltä osin, kun katsastusdirektiivin liitteestä III on muutettu viittaukset T5 ajoneuvoluokasta viittauksiksi ajoneuvoluokkiin T1b, T2b, T3b, T4.1b, T4.2b ja T4.3b.

Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa. Määräysluonnoksesta varattiin tilaisuus antaa kirjallinen lausunto ajalla 24.10-30.11.2022. Lausuntopyyntö julkaistiin osoitteessa lausuntopalvelu.fi ja siitä tiedotettiin Liikenne- ja

viestintäviraston verkkosivuilla ja tieliikenteen sääntelyn jakelulistalle ilmoittautuneille. Määräysluonnos ilmoitetaan direktiivin komissiolle direktiivissä (EU) 2015/1535 säädetyin ilmoitusmenettelyn mukaisesti.

Lausuntopalaute

Lausuntopalaute ja sen perusteella tehdyt muutokset on esitetty tämän muistion liitteenä olevassa taulukossa.

Muutokset ja arvio määräyksen vaikutuksista

1 Määräyksen soveltamisala ja tarkoitus

- Kohdassa 1 oleva lainsäädäntöviittaus korjataan vastaamaan lain nimeä. Sääntösviittaus poistetaan tarpeettomana.
- Kohdassa 1.1 olevat säädösviittaukset muutetaan kumotun ajoneuvolain (1090/2002) viittauksista viittauksiksi uuteen voimassa olevaan ajoneuvolakiin (82/2021). Erikoiskatsastukset määritellään luettelemalla tarkoitetut katsastuslajit vanhentuneen säädösviittauksen sijaan.

2 Tilat

- Kohtiin 2.1-2.3 tehdään sanamuotojen täsmennykset sisältöä muuttamatta.

3 Kevyiden ajoneuvojen katsastuksessa vaadittavat laitteet ja 4 Raskaiden ajoneuvojen katsastuksessa vaadittavat laitteet

- Kohdan 3.1 alakohdan 1 heilahtelunvaimentimien testauslaitteen osalta täsmennetään, että kohdassa tarkoitettulla akselimassalla, jollaisia laitteella on pystyttävä tarkastamaan, tarkoitetaan käytössä sallittua massaa.
- Kohdan 3.1 alakohtiin 2, 5 ja 10 sekä kohdan 4.1 kohdan alakohtiin 8 ja 12 tehdään vähäisiä sanamuotojen muutoksia, joilla ei ole vaikutusta asiasisältöön. Ruostehakun vaatimuksia täsmennetään poistamalla materiaalivaatimuksesta sana esimerkiksi ja tarkentamalla, että kyseessä on vähimmäisvaatimus.
- Kohdissa 3.2 ja 4.2, jotka koskevat erikoiskatsastuksissa vaadittavia vaakoja, tehdään sanamuotojen muutoksia, joilla on tarkoitus selkeyttää ja yksinkertaistaa määräystä.

5 Ajoneuvoluokakohtaisesti vaadittavat tilat ja laitteet

- Kohdan 5.1 alakohtiin 3 ja 4, siltä osin kuin ne koskevat traktorien jarrujen tarkastamiseen soveltuvia laitteita, lisätään katsastusdirektiivin muutosdirektiivin (EU) 2021/1717 liitteen 2 kohtaa vastaavasti maininnat ajoneuvoluokista T4.1b-, T4.2b- ja T4.3b. Vastaavat T-ajoneuvoluokan lisäykset tehdään kohdassa olevaan taulukkoon, joka koskee sitä, mitä laitteita tulee vähintään olla minkäkin ajoneuvoluokan ajoneuvoja tarkastettaessa.
- Kohdan 5.1 kohdan alakohdassa 12 olevaa laitevaatimusta täsmennetään siten, että kyseessä on ajovalojen suuntauksen tarkastuslaite, ei ajovalojen suuntauslaite.

Kohdan 5.1 alakohtaa 14 muutetaan siten, että ajoneuvon sähköiseen liitântään yhdistettävän OBD-testauslaitteen tulee kyetä lukemaan täytântöönpanoasetuksen 10 artiklassa tarkoitettut todellisia ajo-olosuhteita edustavat tiedot. Vaatimuksella selkeytetään sitä, että tietojen lukemiseen tulee käyttää katsastustoimipaikoilta jo edellytettävää OBD-testauslaitetta, kun täytântöönpanoasetuksessa laitevaatimus on tehty viittaamalla katsastusdirektiivin III liitteessä tarkoitettuun laitteeseen täsmentämättä, mitä laitetta nimenomaisesti tarkoitetaan.

Kulutustietojen lukeminen edellyttää, että katsastustoimipaikat päivittävät OBD-lukulaitteensa sellaiseksi, että sillä pystytään lukemaan päästö- ja kulutustiedot, mikäli tällaisia ajoneuvoja katsastetaan. Jotkin toimipaikat saattavat joutua uusimaan OBD-laitteensa, jos vanhaa laitetta ei pystytä päivittämään. Vaatimus ei koske kaikkia katsastustoimipaikan OBD-testauslaitteita, joita käytetään vikakoodien lukemiseen mutta jokaisella katsastustoimipaikalla, joka suorittaa katsastuksia sellaisille ajoneuvoille, joiden päästö- ja kulutustiedot on katsastuksen yhteydessä saatava luettua, tulee olla vähintään yksi tähän soveltuva laite.

Samalla muutetaan OBD-testauslaitteen vaatimuksia koskevaa sanamuotoa pakokaasupäästöjen tarkastamisen osalta viittaamalla ajoneuvojen määräaikaikatsastuksen arvosteluperusteista annetun määräyksen mukaisiin tarkastusmenetelmiin.

- Kohdassa 6 määrätään laitteiden kalibroinnista. Ajovalojen suuntauksen tarkastamiseen tarkoitettulle laitteelle lisätään 24 kuukauden kalibrointiaikaväli. Kalibrointiaikaväliä koskeva ehdotus 12 kuukaudesta muutettiin lausuntopalautteen perusteella 24 kuukauteen.

Paineilmajarruilla varustettujen M-, N- ja O-luokan ajoneuvojen tarkastamisessa käytettävän mittaus- ja tarkastuslaitteiston osalta määräyksen 6 kohdan uuteen 3 alakohtaan lisätään viittaus raskaan ajoneuvon paineilmajarrujen tarkastamisesta katsastuksessa annettuun Liikenne- ja viestintäviraston määräykseen, jonka voimassa olevan sanamuodon mukaan laitteisto tulee kalibroida vähintään vuoden (+/- 1 kk) välein tai valmistajan ohjeiden mukaan.

- Määräyksen 7 kohdassa määrätään katsastustoimipaikan ulkopuolella suoritettavista katsastuksista.

7.1 kohdan 1 alakohdasta poistetaan maininta kiinnityskatsastuksesta, jota ei ole lainsäädännössä olemassa. Ajoneuvolain 85 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan autokiinnitystä varten tehtävän hakemukseen on liitettävä katsastustodistus enintään kolme kuukautta aikaisemmin suoritetusta rekisteröintikatsastuksesta. Autokiinnitystä varten suoritettavassa katsastuksessa on siten lainsäädännössä kyse rekisteröintikatsastuksesta, vaikka muissa yhteyksissä kyseisestä katsastuksesta on käytetty termiä kiinnitystarkastus.

7.1 kohdan 2 alakohtaa on muutettu lausuntopalautteen perusteella siten, että katsastustoimipaikan ulkopuolella katsastettavien ajoneuvojen rakenteellisen nopeuden raja-arvo muutetaan alle 40 km/h:sta enintään 40 km/h. Raja-arvon enintään 40 km/h voidaan pitää paremmin määräyksen tarkoitusta vastaavana. Rakenteellista nopeutta koskeva määräys on muutettu alle 30 km/h alle 40 km/h määräykseksi edellisessä määräysmuutoksessa tarkoituksena mahdollistaa esimerkiksi pyöräkuormaajien katsastaminen ilman velvoitetta siirtää niitä katsastustoimipaikalle (TRAFICOM/94445/03.04.03.00/2019).

7.1 kohdan 3 alakohdasta oleva viittaus ennakkoilmoitetuista kumotun autoverolain 35 b §:n 1 momentissa tarkoitetuista esittelyajoneuvoista muutetaan viittaukseksi voimassa olevan autoverolain 41 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettuihin ajoneuvoihin. Samalla poistetaan viittaus Tullille tehtyyn ilmoitukseen, koska mainitussa autoverolain kohdassa ei enää tällaisesta ilmoituksesta säädetä ja viittaus autoverolaissa säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen Verohallinnolle verotomasta käytöstä on tässä määräyksessä tarpeeton.

7.4 kohdassa määrätään katsastustoimipaikan ulkopuolella suoritettavista katsastuksista. Kohtaa muutettaisiin siten, että katsastustoimipaikan ulkopuolella suoritettavista katsastuksista säilytettävien tietojen osalta viitattaisiin ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain säännöksiin asiakirjojen säilyttämisestä. Tieto katsastusten suorittamisesta varsinaisen katsastustoimipaikan ulkopuolella suoritettavista katsastuksista on katsastuksen valvonnan kannalta olennainen tieto, ja katsastustoimijan tulee kyetä osoittamaan, että katsastusten suorittamiselle toimipaikan ulkopuolella on ollut lain ja määräyksen mukaiset perusteet.

- Kohdan 8 siirtymämääräyksissä otetaan huomioon kumottavan määräyksen siirtymämääräykset, joissa sallitaan vielä ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain voimaan tullessa käytössä olleiden tilojen ja kumottavan määräyksen voimaan tullessa käytössä olleiden tilojen käyttö 1.7.2029 saakka, jos toimiluvan laajuus on säilynyt ennallaan sekä kumottavan määräyksen voimaan tullessa käytössä olleiden laitteiden käyttö vuoden 2024 loppuun. Nyt annettavia määräyksiä OBD-laitteen vaatimuksesta kyetä lukemaan komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/392 mukaisia todellisia ajo-olosuhteita edustavia tietoja tulee kuitenkin noudattaa heti määräyksen voimaantulosta lukien. Vaatimus voidaan täyttää joko päivittämällä jo olemassa oleva OBD-laite tai hankkimalla uusi, vaatimuksen täyttävä laite.

Määräyksen voimaantulo

- Määräys tulee voimaan 20.5.2023.